

SORUN- ÖNLEM ANALİZİ

SIK GÖRÜLEN KAYISI SORUNLARI

SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Monokültür Tarımsal Yapı : Malatya, iklim şartları açısından birçok meyvenin yetiştirilebileceği şartlara sahiptir. Malatya'da meyveciliğin sadece kayısıya dayalı olması, taze kayısı sadece birkaç ay bulunabildiği için ileri teknoloji ve ciddi yatırım masrafı gerektiren meyve suyu üretim vb tesislerin kurulmasını engellemektedir. Alternatif meyveler yetiştirilerek yılın değişik dönemlerinde olgunlaşan bir üretim çeşitliliği sağlanabildiği takdirde bu sorun ortadan kalkabilir.

Çözüm Önerisi : Erkenci ve geççi taze kayısı çeşitlerinin yanı sıra Doğanşehir için elma, Arapgir için üzüm, Yeşilyurt için kiraz ve Hekimhan için ceviz yetiştiriciliği, ilk akla gelen ve ekonomik değeri olan alternatif ürünler olarak teşvik edilmelidir. Bununla birlikte; ihracat potansiyelleri de dikkate alındığında, kurutmalık erik ve badem yetiştiriciliğinin de Malatya'da kayısıya alternatif olabileceği ifade edilmektedir. Alternatif ürünlerin yetiştirilmesiyle Malatya tam bir meyve ve meyveciliğe dayalı sanayi şehri olacaktır.

İlkbahar Geç Donları : Üreticiler üzerinde yapılan araştırmalar, en önemli sorunların pazarlama ve ilkbahar geç donları sorunları olduğunu ortaya koymaktadır. Etkisi yıldan yıla değişmekle birlikte ilkbahar geç 39 donları bazı yıllar %70'lere varan ürün kayıplarına sebep olmaktadır. Bu durum, üretilen meyve miktarı, meyve kalitesi, fiyat istikrarı ve pazarlama konularında ciddi sorunlara yol açmaktadır. İlkbahar geç donlarından korunmanın en etkili yolu, kayısı tarımının don riski nispeten daha az olan alanlarda yapılmasıdır. Coğrafi Bilgi Sistemleriyle Malatya'nın ekim – dikim alanları haritası çıkarılmalı, don riski yüksek alanların kayısı dışı tarımsal faaliyetlerle değerlendirilmesi için yönlendirme yapılmalıdır.

Çözüm Önerisi : İlkbahar geç donlarını önlemek için rüzgâr fanları kullanımı dünyada giderek yaygınlaşmaktadır. Bu fanlar, rüzgârın yönünü değiştirerek don riskini azaltmaktadır. Ayrıca, damla sulama ve yağmurlama sulama yöntemleriyle de don riskinin olduğu zamanlarda yapılacak doğru sulamanın dona karşı etkili olduğu belirtilmektedir. Tüm bu alternatif yöntemlerin araştırılması, ilgili kuruluşlarca uygulamalı olarak test edilmesi ve çiftçilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Su Kıtlığı ve Kuraklık : Kuraklık son yılların önemli sorunları arasına girmiş bulunmaktadır. Malatya'da kurak geçen yıllarda su kaynaklarının azalması, barajlardaki doluluk oranının düşmesi, suyun ölçülü ve kontrollü kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu da suyun naklinin ve sulamanın kapalı sistemlerle yapılmasıyla mümkündür. Bu anlamda damla sulama ve yağmurlama sulama gibi sistemlerin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Çözüm Önerisi : Bazı meyvelerde yapılan çalışmalar, damla sulama sistemlerinin ürün kalitesini ve üretim miktarını artırdığını da ortaya koymaktadır. Bu anlamda kayısı için benzer bir çalışmanın yapılması ve sulama sistemlerine göre ürün veriminin tespit edilmesi gerekmektedir.

Verim ve Kalite Sorunu : Malatya kayıscılığında önemli düzeyde bir verimlilik sorunu söz konusudur. Ağaç ve dekar başına alınan verim yeterli olmanın çok gerisindedir. Bu anlamda bir taraftan tanıtım çalışmalarıyla pazar imkânlarını artırırken diğer taraftan kaliteli ve verimi yüksek bahçe kurumu çalışmaları da devam etmelidir.

Çözüm Önerisi : Fidan seçimi ve dikimi, budama ve şekillendirme, hasat, kükürt uygulama ve kurutma gibi birçok uygulamada ciddi eksiklikler ve yanlış uygulamalar mevcuttur. Tüm bunlar bir kalite ve standardizasyon sorunuyla karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir. Bu sıkıntıların giderilmesi için üreticilerin gönüllülük esasına dayalı “Kayısı Uygunluk Belgelendirme Kuruluşu (KAK)” na akredite olmuş şirketlere üye olarak kaliteli üretim konusunda gerekli kriterleri uygulayarak denetlenecek ve tüm şartları sağladığı takdirde sertifika alacaktır. Bu da üreticinin Pazar kalitesini arttırarak öncelikli olmasını sağlayacaktır.

Yetiştiricilikle İlgili Diğer Sorunlar : Kayısı yetiştiriciliğinde gübre kullanımı sağlıklı yapılmamaktadır. Toprak analizi yaptırarak ihtiyaca göre kimyasal gübre kullanan çiftçi sayısı yok denecek kadar azdır. Doğru ilaç ve gübre kullanımının önemi konusunda büyük bir enformasyon açığı bulunmaktadır. Bu konuda ilgili kurumlar tarafından yapılacak yayım çalışmaları büyük önem arz etmektedir. Malatya’daki tüm köyler belli bir sistematik dâhilinde ziyaret edilerek sorunlar tespit edilmeli ve daha sonra iyi bir planlamayla bu sorunlara yönelik çözümler geliştirilmelidir. Aşırı ve amaca uygun olmayan ilaç kullanımı yaygındır. İlaçların hasattan ne kadar önce kullanılacağı konusunda bilgi açığı bulunmaktadır. Yasaklanan ilaçlar çiftçiler tarafından bilinmediğinden yasaklamadan uzun zaman sonra bile bu ilaçların kullanımına tanık olunmaktadır. Bu durum özellikle taze kayısı ihracatında büyük sorunlara yol açmaktadır. Dahası aşırı ilaç kullanımı çevreyi ve halk sağlığını olumsuz etkileyecek boyutlara ulaşmıştır. İlaç kullanımına reçete zorunluluğu getirilmiş olması oldukça anlamlı bir gelişme olmuştur. Ancak reçete yazmaya yetkili konu uzmanı sınırlarının geniş tutulması uygulamada ciddi yanlışların yapılmasına yol açmaktadır. Malatya’da sözleşmeli üretim yok denecek kadar azdır. Az sayıdaki organik kayısı üreticisi hariç olmak üzere, üretici ile esnaf veya ihracatçı arasında sözleşmeye dayalı üretim yapılmamaktadır. Bu durum, aslında tüm tarafların aleyhine sonuçlanmaktadır. Sertifikalı fidan kullanımı yeterli düzeyde değildir. 10 dekarın altındaki kayısı bahçesi tesislerine devlet desteği olmadığından, halen çok sayıda sertifikasız fidan satılmaktadır.